

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

European Bank
for Reconstruction and Development

Mlekarski sektor Srbije Izazovi i mogućnosti

Dmitry Prikhodko
Boris Šterk

Značaj sektora mlekarstva u Srbiji

- Mlekarstvo je drugi po značaju sektor poljoprivrede u Srbiji posle žitarstva sa vrednošću od 8% od ukupne poljoprivredne proizvodnje.
- U Srbiji ima 150,000 vlasnika krava ili 5% ruralnog stanovništva.
- Prerada mleka je bitan industrijski pod-sektor sa ukupnim prihodom od 613.5 miliona Evra u 2015. i zapošljava oko 6,000 ljudi.
- Srbija je neto-izvoznik mleka i mlečnih proizvoda, sa ukupnom vrednošću izvoza od 65-85 miliona dolara godišnje između 2010. i 2015. i sa trgovinskim suficitom od oko 30 miliona dolara godišnje.
- Srbija je u poslednjih par godina postala značajan izvoznik sira za Rusiju sa udelom od 4% u uvozu.

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

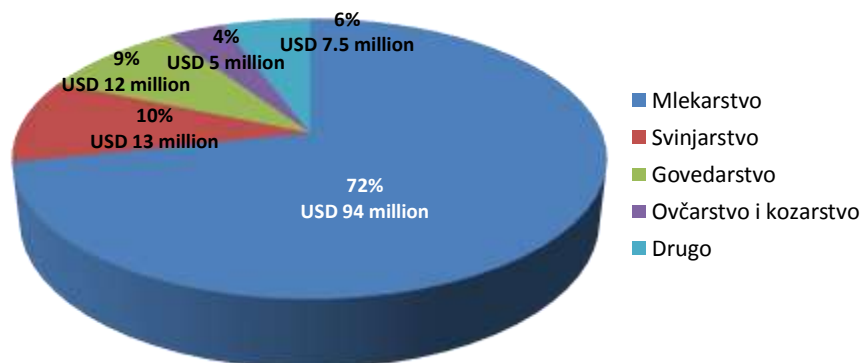

European Bank
for Reconstruction and Development

2

Državna politika: Sektor mlekarstva je najveći beneficijent državne podrške u poljoprivredi

Agregatna budžetska podrška po poljoprivrednom pod-sektoru
Ukupno: USD 131 miliona

Izvor: procena FAO, 2014

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

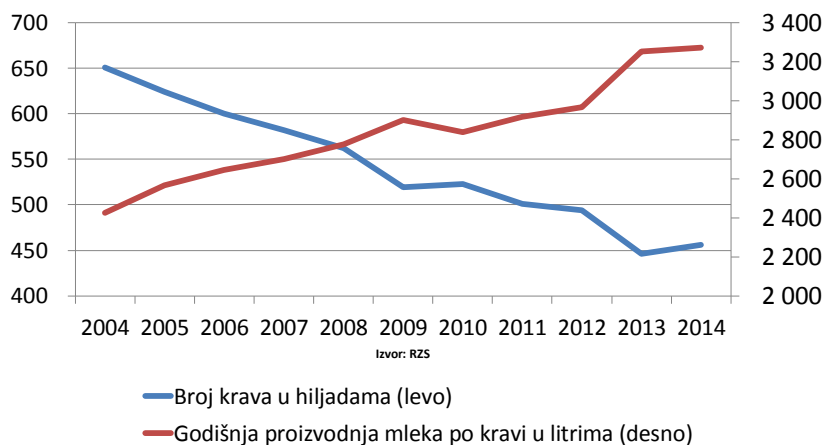

European Bank
for Reconstruction and Development

3

Proizvodnja: male farme i niski prinosi

Broj krava i prosečan godišnji prinos mleka po kravi

Izvor: RZS

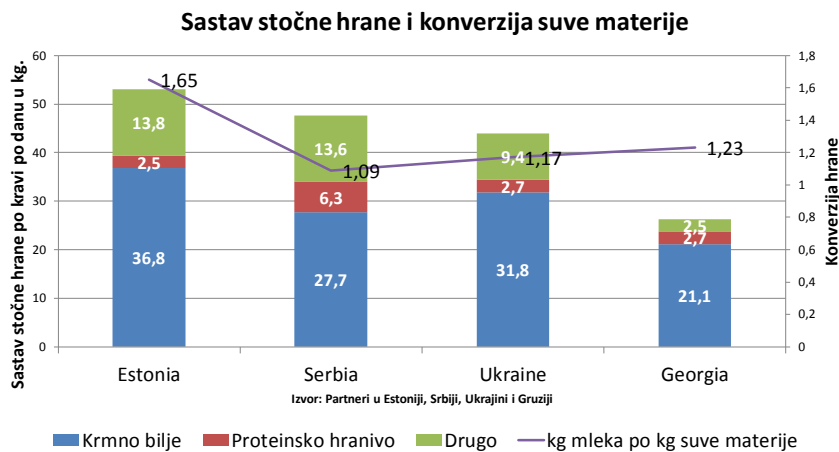
Food and Agriculture Organization
of the United Nations

European Bank
for Reconstruction and Development

4

Efikasnost: Niska konverzija suve materije

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

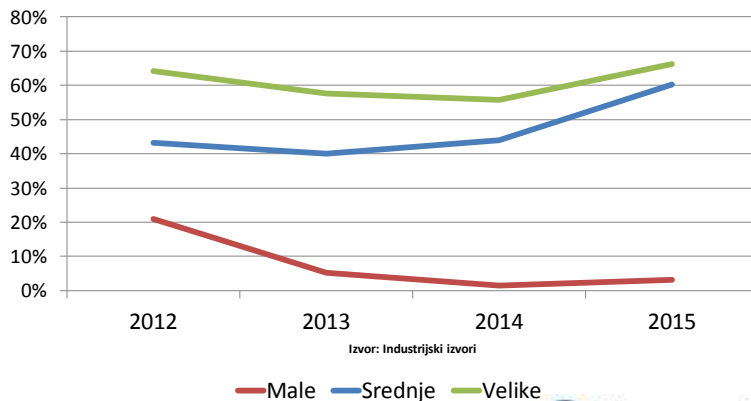

European Bank
for Reconstruction and Development

Standardi kvaliteta mleka EU: kako se snalaze srpske farme?

- Gotovo **pola mleka ne odgovara standardima EU**
- Kod malih proizvođača, procenat je još veći (95%)
- Prosečna veličina farmi: male – **5 krava**, srednje – **20 krava**, velike – **350 krava**

Udeo mleka prve klase (EU standard) po veličini farme

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

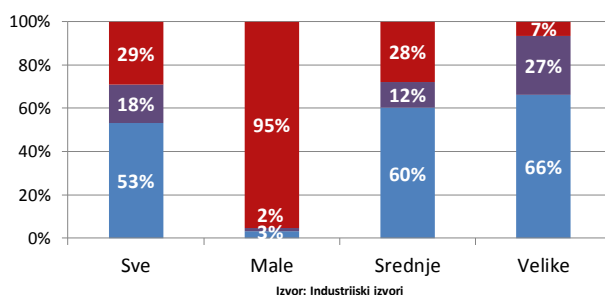

European Bank
for Reconstruction and Development

Standardi kvaliteta mleka EU: kako se snalaze srpske farme?

- **EU standardi:** bakterije do 100,000/ml; somatske ćelije do 400,000/ml

Usklađenost sa normama EU o sadržaju bakterija i somatskih ćelija po veličini farme

Izvor: Industrijski izvori

- Bakterije i somatske ćelije više nego što je dozvoljeno
- Bakterije - OK; Somatske ćelije - Ne
- Bakterije i somatske ćelije - OK

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

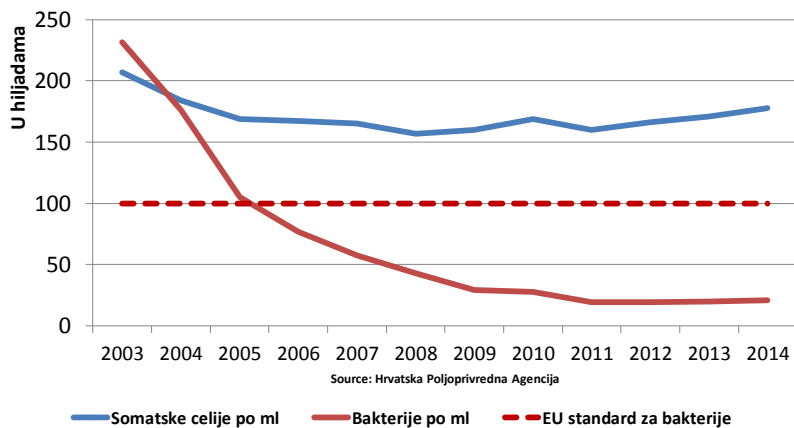

European Bank
for Reconstruction and Development

7

Iskustva novih zemalja članica: Hrvatska

Kvalitet mleka u Hrvatskoj

Source: Hrvatska Poljoprivredna Agencija

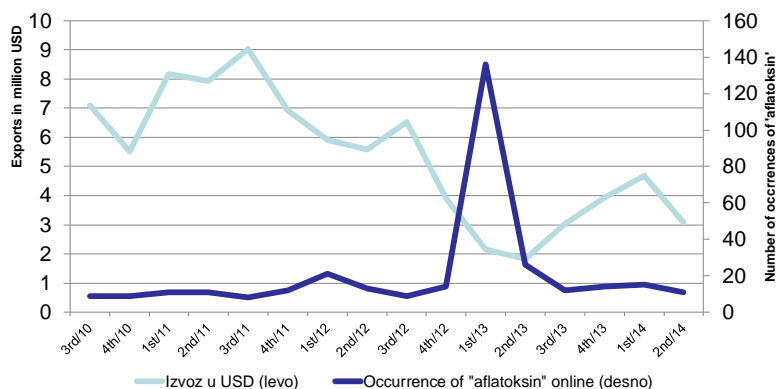

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

8

Aflatoksini: percepcije i komunikacija

Izvoz mleka i mlečnih proizvoda i pominjanje reči
“aflatoksin” na internetu

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

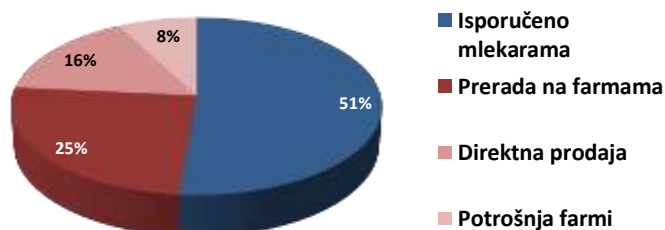
European Bank
for Reconstruction and Development

9

Prerada: skoro pola proizvedenog mleka se prerađuje na farmama / u domaćinstvima

•Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku, gotovo dve trećine prodaje sira i više od pola prodaje mleka se vrši van formalnih kanala prodaje, bez ikakve kontrole kvaliteta

Korišćenje mleka u Srbiji
160,000 tona (2014)

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

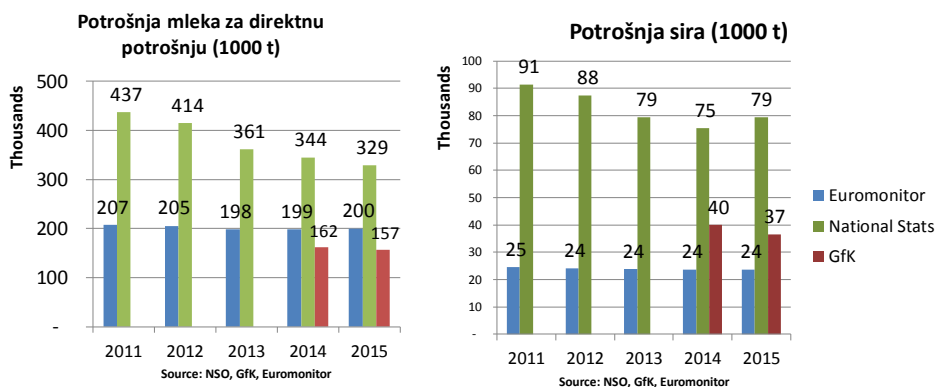
Source: National Statistics Office

European Bank
for Reconstruction and Development

10

Potrošnja: koliko mleka zapravo ima u Srbiji?

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

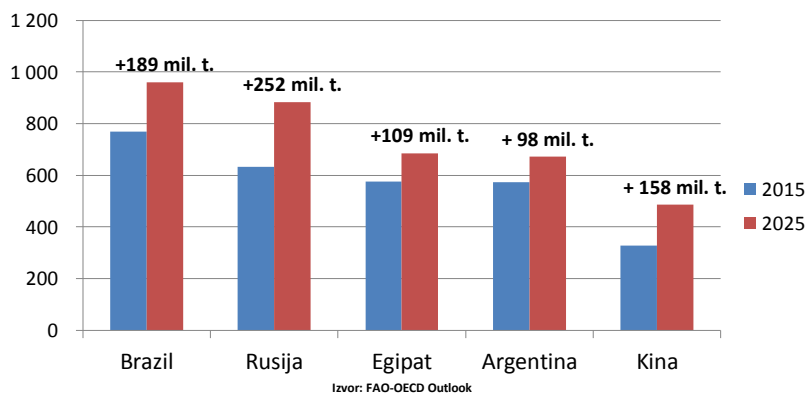

European Bank
for Reconstruction and Development

11

Globalni trendovi: Potrošnja raste u zemljama u razvoju

Potrošnja sira u milionima tona

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

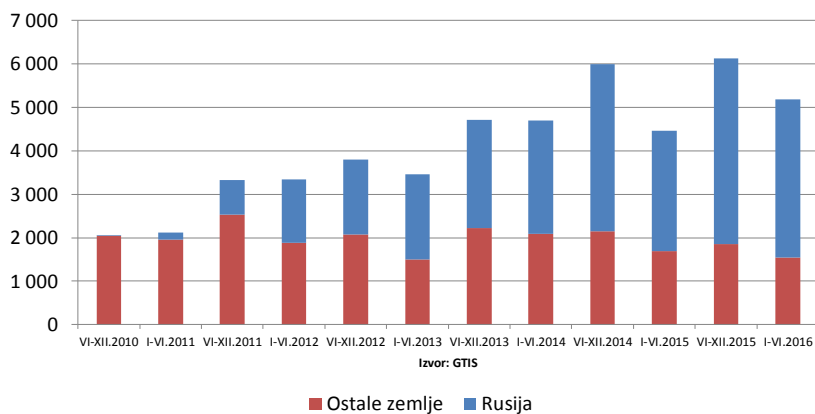

European Bank
for Reconstruction and Development

12

Rusija: Izvozna destinacija “Broj 1”

Izvoz sira (polugodišnji, u tonama), Jun 2010 - Jun 2016

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

European Bank
for Reconstruction and Development

13

Trgovina: Potencijal za više izvoza kiselog mleka/jogurta

Komparativna prednost za određene mlečne proizvode

Proizvod	AL	BiH	BG	HR	MKD	GR	CG	RO	SLO	SRB
Sveže mleko	0	10	0	1	1	0	1	1	9	2
Koncentrisano mleko	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0
Jogurt / Kiselo Mleko	0	2	1	3	0	16	0	1	1	4
Surutka	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0
Maslac / Puter	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Sir	0	0	2	1	1	7	0	0	0	2
Ukupno	0	1	1	1	0	3	0	0	0	1

Izvor: GTIS i procena avtora

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

European Bank
for Reconstruction and Development

14

Zaključak

Osnovni problemi koji zaslužuju pažnju:

- Higijena na farmama / kvalitet mleka
- Nezvanična prodaja
- Efikasnost proizvodnje (konverzija hraniva)
- Prioriteti državne podrške
- Bolja komunikacija
- Dostupnost i kvalitet podataka

Mogućnosti:

- Izvoz sira i jogurta
- Oznake kvaliteta i domaća tržišta

Iako smo ovde pričali o problemima, generalna slika je relativno pozitivna i sektor mlekarstva u Srbiji je perspektivan i pun potencijala.

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

European Bank
for Reconstruction and Development

15